

Summaa kuukiri

Koonga valla leht

NR 8 (137) august 2007

MIHKLI LATA 19

Kihelkonnapäev Kurese külas.

Seekordne kihelkonnapäev toimus Kuresel. Keskpäeval ootas küla väravas peremees Urmas Vahur, et viia uudishimulikud salapärasele Kurese radadele. Peale akadeemilise veerandtunni jagu ootamist, mil kõik hilinejad ka kohale jõudsid, hakkasime liikuma. Huvilisi oli palju, kõige noorem reisis ema abiga kärus ja oli ka eakaid inimesi.

Peab ütleva, et Kurese radadel käia oli omajagu pingutav, kuna takistasid nii mättad, kännud, kui kõrgevõitu rohi. Au neile emadele, kes oma väikeste lastega vastu pidasid!

Alustuseks näidati meile maarjakaske (*pildil Urmas Vahur puud tutvustamas*), mis oli enamikul looduses nägemata. Neid kiduraid puid raiutakse rõvellikult erakordselt väärtusliku puidu pärast.

Suundusime edasi ja ilmselt vaid peremees orienteerus piisavalt ja teadis, kuhu me läheme.

Vanas talukaevus oli kaevu seinale kinnitunud tilluke looduskaitse alune sõnajalg - raunjalg. Esimene talukoht, mida vaatasime oli Ristivälja, see oli küla äärmine talu, kunagi jõukas ja suurte maadega. Praegu on seal ainult varemed ja üsna hästi säilinud leivaahi.

Kuresel on tohutult kiviaedu, kahjuks on loomad üsna palju maha tallanud ja ka võsa tungib peale. Huvitav on sealsete põldude kuju- aiad jagavad põllusiile torditüki kujuliselt, selle põhjuseks oli asjaolu, et talule lähemal oli maad vähem, aga karjatamise huvides pidid põllud majani ulatuma. Kuresel asub ilmselt üks laiemaid külatänavaid, ristasime selle neljarealiseks ja tõepoolest, sinna mahuks ära nelja realine maantee. Omal ajal ühendas see küla peatänav kaubateid Tallinnast Maalja saarele Soontagana Maalinna. Võib vist peaaegu Via Baltikaga võrrelda. Kunagi oligi Kurese küla äärmiselt tähtis transiidipunkt, tema roll kadus peale Eesti vallutamist ristisõdijate poolt.

Meie suundusime edasi küla keskuse poole. Paljudele mõjusid ebameeldiva üllatusena rinnuni nõgesed, õnneks oli enamus pikkade pükste ja kohaste jalanõudega. Kurese süda meenutab praegu džunglit, puud on suureks kasvanud ja metsa all on hämar, mööda puid ronib ohtralt humalaid, luues peaaegu sürrealistliku mulje. Küla keskel on allikakaev, kividest laotud äärisega, vesi tuleb otse maapinnale ja moodustab umbes poole meetri sügavuse veekogu. Urmas Vahuri ja ka kaasas olnud Eduard Rajari sõnul sobib see hästi õllepurkide jahutamiseks. Edasi vaatasime viimast talu, kus veel umbes 30 aastat tagasi elati. Seal olid ainult varemed, selle järgi oleks võinud viimased elanikud ka 100 aastat varasemasse aega paigutada. Kiire lagunemise põhjustab omal ajal sideainena kasutatud lubimört, mis ei talu kaitsva katuseeta jäämist. Meie uskumatu teekond jätkus, Urmas näitas Kurese viimast akent, tõepoolest, kunagisest müürist oli säilinud ainult tilluke väikest ruutudega aknaga osa. Huvitav oli külatänav, mida kasutati suurvee ajal vee küllest välja juhtimiseks, see oligi madala lauge kraavi sarnane, loomulikult kiviaedadega ääristatud. Omal ajal püüdis iga pere sealt osa vett oma maid niisutama juhtida, oli see vesi ju üsna rammus, tänu kaasa kantud sõnnikule.

Edasi läksime järgmist allikat vaatama, Eduard Rajari väitel oli tegemist

kunagise ohvriallikaga, mille veel loomulikult ka raviomadus ja eelkõige energiat andev mõju. Nii mõnigi jõi allikast ja võttis ka pudeliga koju kaasa.

Edasi läksime jälle lagedale põllule, heaks üllatuseks olid suured muulukad, mida oli tohutult palju. Urmas näitas meile kunagist merekallast, mis langes kõrge astanguna alla soo poole. Astangu servas oli näha ka sajandite pikkusest maa harimisest tekkinud künnivagu. Selles küla osas avanesid lausa hunnitud vaated, ikka kadakate ja kiviaedadega.

Kadakaid on muide tohutult erinevaid, nii oma kasvuvormilt, kui -kiiruselt.

Urmas viis meid vaatama tähistatud kultuskivi, mis Eduard Rajari väitel oli ka ohvrikivi ja omas tervistavat mõju eelkõige igasuguste liigesevaevuste puhul. Tänapäevasesest ohverdamisest andsid tunnistust kivile jäetud mündid.

Pikast teest väsinuna ja ka omajagu näljasena, tegime puhke- ja söögipausi. Kosutava kehakinnituse eest Peale lõunapausi osa külalistest lahkusid, ülejäänud järgneid Urmasele, kellel oli veel omajagu näidata. Vaatasime talu paemurdu, mis kujutas endast umbes poolteise meetri sügavust üsna laugete servadega auku. Kivimite kihid enam ei paistnud, kuna nõlv oli osaliselt kiviklibu täis varisenud ja osaliselt hakkas juba rohuga kattuma. Kurese kividest pidi olema ehitatud Pärnu-Jaagupi kirik, see oli aeg, kui iga talumees võis ise oma maa-aluselt rikkuselt teenida. Vaatasime ka metsa kasvanud ja nüüd osaliselt võsast puhastatud iidseid põlde, Eduard Rajari arvates olid suured korrapärased vallid kunagised kivihunnikud. Huvitavaks vaatamisväärsuseks olid vanad sarapuupõõsad, saime teada, et sarapuu vanust saab mõõta ümbermõõdu järgi üks meeter võrdub saja aastaga. Nägime 900 aasta vanust põõsast. Jõudsime ka küla piirialani, mis oli erakordselt massiivne ja kõrge vall-aed. Ilmselt oli selle eesmärgiks ka karjaaiaks olemine ja tõepoolest, nii suurest aiast loomad enam üle ei lähe. Sarnased aiad on Koguva külas Muhumaal. Viimaseks erakordseks objektiks oli hiljuti leitud ring-vall kindlus. Kindluse kuju oli väga hästi jälgitav, müüride kõrgus ei ületa praegu enam suuremaid kiviaedu, algselt oli ilmselt tunduvalt kõrgem. Tõenäoliselt oli tegemist eelkindlusega enne Maalinna.

Kurese küla on väga huvitav, peremehe Urmas Vahuri sõnul võivad kõik huvilised seal omapead ringi vaadata, kuid midagi ei tohi lõhkuda, ega ka kaasa viia. Praeguseks on saabunud aeg, mil kõigel on omanik ja kui see omanik ei ole teie ise, on see kellegi teise oma.

Pean meie järjekordset kihelkonnapäeva väga õnnestunuks ja tänan nii võõrustajat Urmas Vahurit, kui idee autorit Merike Pikkmetset.

Nele Tamm

Traditsiooniliselt järgneb kihelkonnapäevale ikka Mihkli kirikus kontsert. Sel korral oli külla kutsutud duo Silvi Vrait ja Jaak Jürisson. Kirik sai rahvast täis ja kontsert võis alata. Silvi Vraiti ei ole vist vaja kellelegi tutvustada, ta on kõigile tuntud laulja. Kontsert oli ilus ja rahvas tänas esinejaid kestva aplausiga püsti seistes ning plaksutamine ei tahtnud kuidagi vaibuda. Ilus elamus oli.

Tänuõnad Koonga Vallavalitsusele, kes kihelkonnapäeva toetas. Meele teeb mõruks seoses kihelkonnapäevaga vett vedama läinud projekt. Lugeja arvab kindlasti, et mis sa nutad, teinud parem. Tegelikult on siin asi kohusetundes. Nimelt kirjutavad vallavalitsuse nimel teisedki projekte ja saades positiivse vastuse, on ette antud aeg aruande esitamiseks. Kahjuks tuleb kokku puutuda juhtumitega, kus raha projektist saadakse, aga aruandega ei ole sugugi kiiret. Nii sattus Kultuurkapitali projektivoorus meie vald musta nimekirja ning pidi toetusest suu puhtaks

pühkima. Neile, kes edaspidi sama teed pidi projekte kirjutavad, olgu see õpetuseks. Kontrollige alati eelnevalt järgi, kas ei ole ühtegi musta plekki. Raske on olukorras, kui töö on tehtud, plaanid paigas, esinejad kutsutud ja siis selline pauk...

Merike Pikkmetset

Mihkli laad

Taas on suur töö tehtud ja järjekordne Mihkli laad ajalugu. Ilmataatki vaatas rõõmsalt meie tegemisi pealt ja hoidis ilma laadalisele sõbralikult suvise.

Laadapäev oli siis sel korral 21. juuli. Segadust tekitas kuu alguse päev, mis langes pühapäevale. Meeles tuleb aga alati pidada, et laad just juulikuu kolmandal laupäeval on. Kui kõik algusest kirja panna, siis korraldajate üllatuseks olid esimesed kauplejad juba teisipäeval platsis ja reede õhtuks oli tunne, et laad juba käib.

Laadalisele ei jäänud kindlasti märkamata, et vana lava oli asendunud uuega, mis lisas meeleolu terveks päevaks. Puhkpilli helid alustasid taas päeva ja laada juhatas sisse vallavanem Andres Hirvela. Edasi võttis ohjad oma kätte Jaan Rõõmussaar, kes sidus päeva tervikuks.

Laat käis omasoodu. Kaubeldi käsitööga, sepiatega, ehetega, taimedega, mänguasjadega, riietega jne. Lambad, jänesed ja kalkunid ootasid uut omanikku.

Kultuuriprogrammis oli ka sel korral kindel koht oma valla isetegevuslastel. Lavale astusid Koonga tantsuansambel “Kabujalakesed”, Koonga kooli tantsurühm, Liis Viin ja särtsaka lõpu tegi Kristjan Paabut. Halinga vallast tõid laadale külakosti naisrühm “Jakobi piigad”.

Et oleks ka vaheldust, siis rahvast naerutasid Luule Komissarov ja Arvo Raimo▼. Taas kõlasid puhkpillihelid ja lastele tulid külla Pipi ja Jänks. Koos lastega trallitati ja mängiti mitmesuguseid mängu. Oli sel päeval lastel võimalus ka näputööd teha ja eesmärgiks oli vanade asjade taaskasutamine. Õie Erismaa (*esikaanel*) juhendamisel oli võimalus nõelapatja teha, proovida vaiba kudumist ja teha sukast Mihkel. Laste jaoks osutus suka-Mihkel kõige populaarsemaks. Tore oli vaadata lapsi jalutamas Mihklid rinnas (*esikaanel*). Üheaegselt laste tegevusega sai kiriku jahedate seinte vahel kuulata kristliku ansambli “Kacakama” rajurokki.

MTÜ Lõpe Noored korraldasid arvult juba kolmandat korda “Laada rammumees” võistlused. Sel korral tuli taas võitjaks laadalistele juba tuntud mees Marek Pilv.

Siis veidi puhkust ja õhtune osa läks lahti kell 20.00. Oma estraadikavaga “Meelelahutaja lindistus” astus rahva ette Piirsalu rahvamaja näitering. Seejärel ootasime Lohot & Anet, kuid üsna pea selgus, et Loho saatnud enda asemel ▼Rita Kliiveri ja Mati Klampi. Mis seal ikka, ainult korraldajad jälle LOLLIS

olukorras. Esimesed palad kuulatud, hakkas tuju paremaks minema, sest esinejad meeldisid rahvale ja simman läks kohe käima. Vaheaegadel tungles rahvas lauljate ümber ja kes tahtis mälestuseks koos pilti teha või soovis autogrammi. Pidu kestis varaste hommikutundideni. Igas halvas on midagi head ja praeguseks olen veendunud, et asendajad läksid rahvale palju rohkem südamesse, kui eelnevalt kutsutud. Muidugi võis olla ka neid, kes just Loho & Ane pärast pidusse tulid, aga midagi pole parata. Oleme jälle sammukese targemad ja edaspidi tuleb kuulutustele panna- “Kutsutud on see ja see, aga kes tuleb, ei tea”. Kindel on üks, kahekümmes laat tuleb iga ilmaga.

Lõpetuseks tahaks tänada laada kordamineku eest Koonga Vallavalitsust, OÜ Oidrema Farmid, Härma Ehitust, Foralit, OÜ Eharit, AS Puls Brewery, Autoeksperti, Lihula TÕ, OÜ Lõpe Agrot, Hansapanga Lihula kontorit, Mare Miilmetsa. Loodan, et kõik said kirja. Projekti toetas Kohalik omaalgatuse programm. Kohtumiseni 19. juulil 2008. NB! Kui sul tuleb meelde midagi seoses Mihkli laadaga kas vanemast või uuemast ajast, pane paberile või anna teada tel. 58039542. Oleme väga tänulikud meenutuste eest!!!

Merike Pikkmeets

Pärnumaalt valitud Riigikogu saadikud väisasid Pikaveret.

Seitsmendal augustil sai teoks Riigikogu saadikute visiit Koonga valda. Idee autor oli saadik Mark Soosaar. Kohtusime temaga eelnevalt 18. juulil, mil ta külastas meid oma vastloodud MTÜ-ga Õigustatud Ootus. Sellel kohtumisel arenes mõte, et meie valla ees seisvad probleemid vajaksid erakondade ülestähelepanu ja selleks sobiks hästi riigikogulaste Pärnumaa ühendus. Visiit algas Koonga Vallamajast.

Kell seitse õhtul jõudsid saadikud Pikaverre, kus mõningase vestluse järel läksime küla ja Pikaverre palvemajaga tutvuma. Silvi Lootsmann oli lahkelt palvemaja näitamas ja selle ajaloost ning tänapäevast rääkimas. Kõigi ühine seisukoht oli, et tegemist on unikaalse hoonega, mis hädasti vajab nii kaitset kui taastamist. Muinsuskaitseametist oli kaasas Nele Rent, kes rõõmustas meid uudisega, et palvemajale on ekspertiis tehtud ja rahagi olemas, et sügisel taastamisega alustada. Samuti võetakse palvemaja lõpuks ka kaitse alla.

Kogunesime uuesti Saari mäel, kus vabas õhkonnas toimus nii grillimine, kui vestlused.

Rein Einasto (Tallinna Tehnikakõrgkooli professor ja Eesti Paeliidu president), tegi huvitava ettepaneku, et koostöös Paeliiduga võiks paljastada osa Pikaveres leiduvast pankrannikust, mis on iidne merekallas ja tähistada seal paljanduvad paekihid. Küsisin temalt, kuidas ta suhtub sellesse, et karstialal planeeritakse kaevandust ilma karstiuuringuid teostamata ja professor Einasto seisukoht oli teravalt negatiivne- mitte mingil juhul ei tohi karstiuuringuid tegemata jätta! Samuti avaldas ta arvamust, et karstialadel ei tohiks kaevandada allapoole põhjavee taset. See aga tähendaks arendajale tunduvalt väiksemat kasumit.

Gruppides toimusid erinevad arutelud.

Õhtu lõpetuseks palus Mark Soosaar Rein Einasto, Nele Rendi ja minu seisukohta küla esindajana.

Rein Einasto rõhutas vajadust kodanikuühiskonna arendamiseks ja leidis, et on hädavajalik tekitada seaduslik alus kodaniku poolt kohtuasja algatamiseks, juhul kui toimub seadusrikkumine. Selgituseks nii palju, et professor Einasto oli üks tulisemaid Sakala keskuse eest võitlejaid. Samuti avaldas ta arvamust, et meie parteid on küllaltki korrumpeerunud ja nende varjust valitsevad tegelikult erafirmad, mis vallandas Kadri Mustal kõhahoo.

Nele Rent rääkis Pikaverega seonduvast läbi muinsuskaitse, arutasime ka küla tervikuna muinsuskaitse alla võtmise miinuseid. Praegune suund muinsuskaitstes on pigem kaitsta üksikobjekte, selles mõttes pidid olema Koonga vallast saabunud kaks taotlust Pikavere Küla Seltsi ja Urmas Vahuri omad huvitavad ja sunnivad ehk Muinsuskaitseametit seisukohti ümber hindama.

Mark Soosaar korraldas katselise hääletuse Pikavere tervikuna muinsuskaitse alla võtmise küsimuses, erapooletuid oli kaks, vastu ei olnud ühtegi ja kõik ülejäänud olid poolt. Mina avaldasin arvamust, et keskonnamõtjude hindamist ei tohiks tellida arendaja, vaid seda peaks tegema Keskonnaministeerium, kes pärast esitab arendajale arve. Mujal piirkondades on omavalitsused tugevalt kaevanduste vastu häälestatud, samuti on inimesed aktiivsemad ja ka rahakamad. Kuna meie oleme üksinda, siis palusin Riigikogu saadikute abi juhul, kui KMH programmis ei teostata kõiki vajalikke uuringuid. Härra Trivimi Velliste avaldas arvamust, et me vajame sõltumatut eksperti. Samuti leidsin, et praegune seadus, mille järgi vald saab ainult 800000 ressursimaksu aastas ja seegi võetakse tasandusfondist maha, nii et reaalselt ei lisandu valda sentigi raha, ei häälesta meid kuidagi kaevandusi soosima. Ainuke, kes teenib suurt kasumit, on arendaja, kohalik piirkond ja inimesed ei võida mitte midagi, kaotavad aga oma elukeskonna ja loodusväärtused.

Rein Einasto lubas Paeliidu nimel teha meie ülimalt kaheldava väärtusega keskonnamõtjude hindamisele omapoolse hinnangu ja see on kahtlemata suurepärase uudis. Lõpetuseks pean kohtumist rahva esindajatega igati kordaläinuks ja tänan härra Soosaart ürituse korraldamise eest!

Nele Tamm Pikavere Küla Selts

Ga'bor Bereczki – Ungari-Pikavere professor

Jutustan teile mehest, keda teavad hästi kõik Pikavere ja lähimate külade inimesed, aga siiski võibolla mitte kaugemalt rahvas. On vana tõde, et tõeliselt haritud ja suured inimesed on äärmiselt tagasihoidlikud. Nii suhtlebki Ga'bor kõigi külaelanikega lihtsalt ja südamlikult, nagu omasugustega, andmata vähimatki vihjet sellest, et on meist kõigist oi-oi kui palju targem.

Nagu tavaks, saabub ta Pikaveresse kevadel, aprilli lõpul ja lahkub hilissügisel, novembris.

Tänavusel kevadel juba 50-nendat korda, nagu juubelisuvi, kuigi 80-ndat juubelisünnipäeva tähistab Ga'bor järgmise aasta märtsis.

50-ne aasta taha jääb abiellumine Pikavere Kalama talust pärit neiu (Maimu) Maiga, kes tollal töötas Tartu Ülikooli õppejõuna, poegade Urmase ja Andrese sünd. Sealpeale igal aastal on suved veedetud Kalamal. Muidugi ei ole see sugugi olnud lihtsalt suvitamine, nii töökad inimesed, nagu nad kogu perega on. Viimastel aastatel on saabumise järel esimeseks hooleks käik mesitarude juurde, vaadata kas pered on hästi talvitunud, mesinikuna on ta asjatundlik ja tubli. Peagi on vaja alustada aiatöödega, kaevata mulda, külvata, istutada paprikat, tomatit, tsukiinit ja palju muud. Suvi edeneb rohides, kastes, kõblates, nagu ikka suvisel külaelanikul. Kui te nüüd arvate, et sellega piirdubki Budapesti Ülikooli emeriitprofessori, kunagise soome-ugri keelte kateedri juhataja, Tartu Ülikooli audoktori, rahvusvaheliselt tuntud juhtiva soome-ugri keeleteadlase igapäevane tegevus, siis eksite väga. Igal suvel tegeleb professor ka teadustööga, alati on tal mingi töö pooleli. Praegu on tal käsil suure eesti-ungari sõnaraamatu koostamine, mis on tõesti suur ja mahukas töö.

Aga alustagem siiski algusest. Ga'bor sündis Ungaris Be'ke'si linnas, väiketalupidaja perekonnas 1928.aastal, sealtsi ka talutöö oskused ja armastus maatöö vastu. Peale gümnaasiumi Be'ke'si linnakeses õppis ta Budapesti ja Bukaresti Ülikoolis, keelte osakonnas, töötas vahepeal Budapestis Ungari TA keeleteaduse instituudis, oli 1953-56a. Leningradi Ülikoolis aspirant mari keele alal ja 1957-59 samas soome-ugri keelte kateedri assistent. 1958.a kaitses filoloogiakandidaadi kraadi mari keele alal. 1959-79 aastatel oli Budapesti ülikooli soome-ugri keelte kateedri dotsent, 1973-86 kateedrijuhataja, aastast 1979 – professor. 1986. aastal nimetas Itaalia haridusminister Ga'bor Bereczki Udine ülikooli korraliseks professoriks, paraleelselt sellega töötas ta laasta veel Bologna ja 1 aasta Padova ülikoolis. Loenguid pidas ta seal itaalia keeles. Filoloogiadoktori kraadi sai 1987.aastal. 1990.aastal sai ta Tartu Ülikooli audoktoriks. Peale selle on ta veel Ungari-Eesti Seltsi asutajaliige ja alates 1990. aastast esimees, mitmete soome-ugri ühenduste liige ning avaldanud aastast 1959 rahvusvahelistes väljaannetes artikleid ja uurimusi soome-ugri rahvaste keelte ja folkloori kohta, koostatud ulatuslikud antoloogiad mari, tšuvaši ja udmurdi rahvalauludest.

Gabor Bereczki on aastast 1965 mitu aastakümnet olnud väga viljakas Eesti kirjanduse tõlkija ungari keelde. Ta on tõlkinud 25 Eesti kirjaniku proosat ja 35 poeedi luulet, päris täpset tõlgitud raamatute arvu on raske öelda, sest tõlkeid on ilmunud ka kogumikes, „Eesti kirjanike leksikon“ toob ära 25 tähtsamat raamatu nimetused, aga on tõlgitud ka kuuldemänge ja teatreile näidendeid. Tõlgete eest on Gabor mitmel korral saanud kirjastuste „Europa“ ja Gondolat“ preemia. 1990. aastal sai kogu tõlketevõtte eest „Via Estica“ auhinna. Ta on tõlkinud ka soome, mari ja mordva proosat. Eesti Vabariik on teda vääriliselt hinnanud ja autasustanud 1998.aastal Maarjamaa Risti 3.klassi

teemetemärgiga. Sama märgiga on austatud ka Mai Bereczkit, kellel on ka väga suured teened Eesti kultuuri ja kirjanduse tõlkimisel ja tutvustamisel Ungaris. Maarjamaa Risti teenetemärgiga on autasustatud ka poeg Andres, kes Budapesti ülikoolis töötades täidab ka Eesti Vabariigi aupeakonsuli kohustusi. Vanem poeg Urmas oli mitu aastat Ungari Instituudi direktor Tallinnas ja praegu vabakutseline kunstnik keraamik. Mai'st ja nende poegadest tahaksin edaspidi pikemalt kirjutada. Koonga raamatukogus võib augustis-septembris tutvuda nende raamatute näitusega, mis on Ga'bori poolt eesti keelest ungari keelde tõlgitud. Raamatukogu tahab sügisel (arvatavasti septembri algul) teha kohtumisürituse, kus Gabor räägiks oma pikast ja huvitavast elust. Kõige huvitavam on vast aeg, kui ta käis mitukümmend aastat koos sõbraga uurimisretkedel Volga ja Kaama aladel soome-ugri rahvaste hulgas. Kohtus seal marilaste, udmurtide, mordvalaste, tatarlaste ja teistega. Huvitavad on aga just isiklikud muljed, üleelamised ja mõtted. Mõndagi huvipakkuvat on tal ka kindlasti rääkida Itaaliast, kus ta käis Udine Ülikoolis palju aastaid loenguid pidamas ja muidugi tema kodusest Ungarist, millest me teame samuti vähe. Käesolev kirjutis ei ole sugugi ammendav, kajastamaks kõike, mida see tohutu töövõime, erksa vaimuga ja suurepärase inimene on teinud ja saavutanud. See on mõeldud ainult huvi äratamiseks ja kutseks kõigile, kes huvitatud, kohtumisele tulla. Jälgige reklaami!

Erika Luige Koonga raamatukogu juhataja

<p>Jumalateenistused Mihkli koguduses</p> <p>02.09 kell 11.⁰⁰ Jumalateenistus armulauaga kell 14.⁰⁰ Palvetund Pikavere palvemajas</p> <p>09.09 kell 11.⁰⁰ Jumalateenistus</p> <p>16.09 kell 11.⁰⁰ Jumalateenistus armulauaga kell 14.⁰⁰ Palvetund Pikavere palvemajas</p> <p>23.09 kell 11.⁰⁰ Jumalateenistus</p> <p>27.09 kell 17.⁰⁰ Mihkclipäeva jumalateenistus armulauaga</p> <p>30.09 kell 11.⁰⁰ Jumalateenistus</p> <p>☎ 564 0300 ☎ 445 7599</p>	<p>Õnnitleme augustikuu sünnipäevalapsi!</p> <table border="0"> <tr><td>AMALIA KRANGOLM</td><td>89</td></tr> <tr><td>ZINAIDA KADAKAS</td><td>89</td></tr> <tr><td>ALIICE STEPANOVA</td><td>88</td></tr> <tr><td>ALEKSANDER LEHTPUU</td><td>87</td></tr> <tr><td>HELMİ AASVÄLI</td><td>85</td></tr> <tr><td>HILDA-MARIE KALMO</td><td>84</td></tr> <tr><td>LIIDIA TAMM</td><td>83</td></tr> <tr><td>EHA KASK</td><td>82</td></tr> <tr><td>SALME LÄÄNEMÄGI</td><td>81</td></tr> <tr><td>LINDA TÖNN</td><td>81</td></tr> <tr><td>LAINЕ KIVISTO</td><td>75</td></tr> <tr><td>ENDEL PAIVEL</td><td>70</td></tr> <tr><td>HELMUT PIILE</td><td>70</td></tr> <tr><td>MALLE LEHT</td><td>65</td></tr> <tr><td>JUNOR HEINMETS</td><td>50</td></tr> <tr><td>MART JAANUS</td><td>50</td></tr> <tr><td>URMAS BEREZKI</td><td>50</td></tr> </table>	AMALIA KRANGOLM	89	ZINAIDA KADAKAS	89	ALIICE STEPANOVA	88	ALEKSANDER LEHTPUU	87	HELMİ AASVÄLI	85	HILDA-MARIE KALMO	84	LIIDIA TAMM	83	EHA KASK	82	SALME LÄÄNEMÄGI	81	LINDA TÖNN	81	LAINЕ KIVISTO	75	ENDEL PAIVEL	70	HELMUT PIILE	70	MALLE LEHT	65	JUNOR HEINMETS	50	MART JAANUS	50	URMAS BEREZKI	50	
AMALIA KRANGOLM	89																																			
ZINAIDA KADAKAS	89																																			
ALIICE STEPANOVA	88																																			
ALEKSANDER LEHTPUU	87																																			
HELMİ AASVÄLI	85																																			
HILDA-MARIE KALMO	84																																			
LIIDIA TAMM	83																																			
EHA KASK	82																																			
SALME LÄÄNEMÄGI	81																																			
LINDA TÖNN	81																																			
LAINЕ KIVISTO	75																																			
ENDEL PAIVEL	70																																			
HELMUT PIILE	70																																			
MALLE LEHT	65																																			
JUNOR HEINMETS	50																																			
MART JAANUS	50																																			
URMAS BEREZKI	50																																			
 <p>BERTA VIVIANNE KINNUNEN 29.06.2007</p>																																				
<p>Kui seisma saaks jätta ajaratta ja vananeda eal ei saaks. Kui saaks kõik rõõmud alles jätta, et jätkuks reipust, tervist, õnne kauaks veel!</p> <p>LAINЕ KIVISTO 75</p> <p>Õnnitleme!</p> <p>Pikavere küla selts</p> 	<p>Otsin kliendile maamaja või talukohta. Ootan pakkumisi tel 442 7909, 505 0506. Katrin Aarma. PMC Kinnisvara.</p>	 <p>HERMAN-ERNI SOOSAAR 15.08.1923-31.07.2007</p>																																		

Enne pole aega, kui

Raamatukogus töötades suhtlen päeva jooksul paljude erinevate inimestega. Erinevalt linnast tahab maainimene oma mõtteid-muresid kellegagi jagada ja probleeme arutada. Tunnen vahel end päris psühholoogina, kes peab abiks olema paljude sõlmede lahti harutamisel. Hea meel on, kui mõnigi lahkudes tunnistab, et näe, läkski hing kergemaks. Tänavu suvel tuli jutuks kalmistute korrastamine. Keegi tähelepanelik märkas, et inimesed, kes on päranduseks saanud maad ja metsad, on hooletusse jätnud pärandajate hauad, kus lokkab nüüd umbrohi. Muidugi oleks ilus oma tänulikkust väljendada ka kalmuliste. Mõelgam sellele!

Kalmistukultuur on osa meie rahva kultuurist, enamus kalmusid on ju suve läbi kaunitult korrastatud. Siiski jääb viimastel aastatel silma see, et kalmistupühadel käivad enamasti vanad inimesed ja ka kalmude korrastamisel on vanem generatsioon agaram. Sellest võib ka aru saada, sest noor inimene ei mõtle veel

kaks kätt rinna peal.

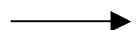
oma surelikkusest, kuigi meie maanteedel hakkub iga päev just palju noori inimesi.

Muidugi võib nüüd mõnigi noor inimene öelda, et las vanamutid harivad kalmusid, neil polegi muud teha. Ega polegi jutt vale, aga vanal inimesel ei ole tihtipeale seda, kes teda kaugelt kohale tooks ja kalmule on vaja rammusat mulda viia, et lilled hästi õitseksid, hiljem jälle vaja vett kastmiseks tassida.

Kena oleks, kui laste vanemad või vanavanemad mõnikord ka oma lapsi ja lapselapsi kalmistule viiksid, et rääkida neile, kes puhkavad neis kalmudes. Samuti sellest, kuidas kalmistul käituda.

Ma ei hakkaks siinkohal sellest pikalt heietama, minust paremini on sel teemal kirjutatud ajakirjas „Pere ja Kodu“ 2006.aasta detsembri numbris. Artikkel kannab pealkirja: „Aga meie käisime surnuaias.“

Kirjandust kalmistutest ja matustest meil siinemaale on olnud vähe ja võibolla pole me sellest isegi mõelnud, oleme ju oma kallid inimesed ka ilma selleta matnud. Aga

mõni aasta tagasi ilmus Maire Sala raamat: „Igaviku teele.“ See on küll väga kasulik raamat, mis sisaldab kõike, mis küsimused võivad tekkida seoses matuste korraldamisega, hauaplatside kujundamisega, haljastamise ja hooldamisega. Raamatus on värvilised fotod Eestimaa ilusamatest kalmistutest ja paremini kujundatud kalmudest. Põhjalikult on juttu kalmistule sobivatest lilledest, taimedest, põõsastest ja

muudest materjalidest. Eraldi peatükk on leinaseadete lilledest, värvidest ja pärgadest. Kui on käes kurb sündmus, siis võibolla ei suuda me sellesse raamatusse väga süveneda, kuid väga vajalikku teavet saab sellest igal ajal koguda. Raamat on väga asjalik selle tõttu, et autor tegeleb matusekorraldusega oma perefirmas Viljandi linnas. Ilusat suvelõppu teile! Erika Luige

Häid küsimusi Wimaxi kohta

Wimaxi leviala

Kui suur on täna Wimaxi interneti leviala?

Wimaxi internetiga on hetkel kaetud umbes pool Eestit. Norby Wimax levib enamikes Eesti maakondades: Harjumaal, Järvamaal, Pärnumaal, Lääne-Virumaal, Ida-Virumaal, Tartumaal, Viljandimaal, Hiiumaal ja Muhumaal. Teistesse maakondadesse jõuab Wimax nii pea, kui seal tekib piisav hulk soovijaid. Norby on alati huvitatud uutesse piirkondadesse laienemisest.

Kuidas ma saan teada, kas Wimaxi internet minu kodu levib?

Kõige esimese asjana tuleks vaadata Wimaxi leviala kaarti ja kontrollida, kas kodu jääb Wimaxi leviala ehk eelpool nimetatud maakondade piiridesse. Kui jääb, siis tuleks Wimaxit pakkuva firma tehnikud endale koju kutsuda. Neil on spetsiaalsed seadmed, millega mõõdetakse levi tugevust ja kvaliteeti. Tehnikud võtavad koha pealt täpse mõõtmistulemuse ja selle põhjal saab otsustada, kas levi on teenuse kasutamiseks piisavalt tugev.

Norby teeb sellist mõõtmist täiesti tasuta, mistõttu ma julgustan kõiki seda võimalust kasutama. Mõõtmine on tasuta ka siis, kui selgub, et Wimaxi levi pole piisavalt tugev ja konkreetsetes kohtades pole võimalik Wimaxi seadmeid paigaldada. Siis panevad meie tehnikud selle info kirja. See on väga oluline, sest nii saame ka ise parema pildi sellest, kui hästi Wimax kuskil levib. Nende tulemuste põhjal saame otsida võimalusi levi laiendamiseks ja parandamiseks.

Millest see sõltub, kuhu Wimaxi internet levib ja kuhu ei levi?

Wimaxi levi tugevus sõltub eelkõige sellest, kui palju on tema teel igasuguseid takistusi – metsa, maju, mägesid ja künkaid. Wimaxi seadmed on reeglina paigaldatud mobiilimasti külge. Kõige lihtsam on siis, kui teie ja masti vahele ei jää mingeid suuremaid takistusi ja mobiilimast on teie kodust näha. Sellise nähtavuse korral levib Wimaxi koguni 20 kilomeetri kaugusele mastist.

Tegelikkuses esineb selliseid ideaaltingimusi muidugi harva ja enamasti on ikka mets või miski muu, mis levi segab. Wimaxi levib ka läbi metsa, aga siin tulevad mängu metsa paksus ja muud detailid. Sellepärast ongi levi tugevus igal pool erinev ja täpse levi mõõtmiseks saab tehnikud tasuta kohale kutsuda.

Paari kilomeetri kaugusel meie majast on mobiilimast ja masti tulesid on võimalik meie koduaknast näha. Samas Wimaxi levi ei levi. Kui mast on, siis miks Wimaxi levi ei ole?

Wimaxi seadmed on paigaldatud umbes 50 masti otsa, enamjaolt on need EMT mastid. Peale selle on oma mobiilimastid ka Elisal ja Tele2-l, mida Norby küll täna kasutab vähem. Võib olla, et konkreetne mast, mis Teie aknast paistab, ei ole Wimaxi seadmega. Teine võimalus on see, et mobiilimasti ja Teie kodu vahele jäävad kõrgepingeliinid, mis paraku häirivad raadiot ja internetilevi, nii on meie kogemus näidanud.

Igal juhul tuleks sellises olukorras enda täpsest asukohast ja olukorras meile teada anda, sest see on meile väärtuslik

informatsioon. Võib-olla leiame mingi teise võimaluse teile internetiühendust pakkuda.

Millal tuleb aeg, kui Tallinnast Vilniusesse sõites on autos võimalik kasutada interneti püsivõrguühendust?

Selleks, et autosõidu ajal oleks püsiv internetiühendus, on vaja mobiilset Wimaxi võrku. Esimesed mobiilse Wimaxi seadmed tulevad operaatorite jaoks müüki järgmise poolaasta jooksul. See tähendab, et teenusepakkujad alustavad võrkude massiehitusega järgmisel aastal. Mobiilsete internetilevialade ülesehitamine saab olema sarnane umbes 15 aasta taguse mobiiltelefoni GSM-võrkude ehitamisega. Alustatakse suurlinnadest, järgnevad väikelinnad ja seejärel põhimaanteed. Võib loota, et nelja-viie aasta pärast on Tallinna-Vilniuse maanteel enamik teelõikudest internetiga kaetud.

Naabri juures käidi hiljuti Wimaxi levi tugevust mõõtmast. Selgus, et levi on liiga nõrk. Kas see tähendab, et meie külas ei saa keegi interneti?

Kindlasti ei tähenda. Wimaxi ühenduse eripära on see, et levi tugevus on erinevates kohtades erinev ja sellepärast ei saa ühe mõõtmistulemuse põhjal teha järeldust kogu küla kohta. Meil on mitmeid näiteid selle kohta, kus ühel naabril on õues suur ilus tamm just masti suunas ja samas tema naabermaas elab õnnelik Wimaxi interneti teenusetarbijana.

Soovitaksin ka enda juurde tehnikud kutsuda ja teha koha peal uus mõõtmine, hoolimata sellest, et naabri juures levi polnud.

Kui peaks juhtuma, et külas on mitu Wimaxi soovijat, aga küla on näiteks paksu metsa sees ja Wimaxi hästi ei levi, siis on võimalik rajada üks kõrgem mast, mis Wimaxi ühenduse kinni püüab, ja seda omakorda teiste tehnoloogiatega laiali vedada. Oleme sellist lahendust edukalt kasutanud. Üks kõrgem punkt külas ikka leidub või siis saab küla peale ühe kõrgema masti ehitada.

Meie kodukandis on neli-viis perekonda, kes oleksid Wimaxist huvitatud, aga meie läheduses ei ole ühtegi Wimaxi masti. Mida me saame selleks teha, et keegi ka meie lähedale Wimaxi saatjad paneks? Või pole muud teha kui lihtsalt oodata?

Kõige olulisem on see, et te oma huvist teada annaksite. Koguge kõikide Wimaxi soovijate avaldused kokku ja saatke meile Norbyssesse. Pakume omalt poolt välja lahenduse, kuidas internet teieni tuua. Kui näeme selles piirkonnas palju huvilisi, oleme valmis ka Wimaxi levi laiendamise investeerima.

Wimax ja Kõu

Mis vahe on Eesti Energia Kõu internetil ja Wimaxil?

Wimaxi interneti tehnoloogia on selline, mis tagab stabiilse ühenduskiiruse ja püsivuse. Kõu kasutab CDMA- tehnoloogiat, mis küll levib kaugele, kuid ei taga niivõrd kvaliteetset ühendust. Kõu interneti kiirus on aeglasem ja õhtutundidel, kui kasutajaid on rohkem, võib ühendus hoopis ära kukkuda. Kõu miinus on ka see, et selle kasutamiseks vajalik seade (maksab kuni 3300 krooni) tuleb välja osta. Kui aga selgub, et te pole ühenduse kvaliteediga rahul, siis selle seadmega pole hiljem midagi peale hakata. Wimaxi seadmeid ei pea välja ostma – neid on võimalik rentida ja hiljem välja osta.

Kõud võiks nimetada säästuinternetiks, millest piisab internetis hädapäraseks asjaajamiseks. Wimax on aga nõudlikumale kasutajale, kes tarbib netti igapäevaselt ja tahab tõmmata filme ning kasutada internetiühendust mängimiseks. Sellisel juhul on esimene valik kindlasti Wimax.

Wimaxi kulud

Kui palju umbes maksab Wimaxiga liitumine?

Norby Wimaxiga liitumine on tasuta, maksab eelkõige vastuvõtuseadme paigaldamine. Paigaldamistasu on 990 krooni, seadme kuurent 150 krooni. Wimaxi kuutasud algavad 345 kroonist.

Kui levi on nõrk, saab signaali tugevust oluliselt parandada 5-15 meetri kõrguse mastiga. Mast pannakse koduhoovi ja

Wimaxi vastuvõtja selle otsa. Masti võib tellida Norby tehnikult, aga selle võib ka ise ehitada. Paarimeetrise masti hinnad algavad tuhandest kroonist ja hea on see, et masti ehitamine on ühekordne kulu.

Kokkuvõttes võib öelda, et kui masti pole vaja ehitada, jääb Wimaxiga liitumise tasu Norby puhul 1000 krooni piiresse

Kas Viasati antenniga saab ka interneti?

Kahjuks mitte. Samas on Norbyl täna olemas ühispakkumine Viasatiga, kus ühtse paketinga on võimalik väga soodsalt saada koju nii kvaliteetne ja kiire internet, soodne telefoniteenus ja parim Digi-TV.

Koonga PK lapsed tantsupeol

Koonga PK. õpilased võtsid osa X Noorte tantsu- ja laulupeost „Ilmapuu”. Tantsupeo tantsude õppimisega alustasid nad juba kaks aastat tagasi. Edukalt läbiti ka ülevaatused. Kokkuvõttes omistati meie rühmale III kategooria. Olgu siinkohal mainitud, et Pärnumaalt said edasi kõik rühmad ja enamuse Pärnumaa rühmi meie vanuseklassis on III kategooriaga.

Tantsupeole sõit algas 25. juuni hommikul. Esimene proov oli juba peale lõunat kell 16.00. Lapsed olid rõõmsad ja hakkamist täis. Päevad olid tõised ja proovid pikad. Meie proovikohaks oli staadioni varuväljak mis oli kaetud kunstmuruga. Hommikul mindi staadionile ja ööbimiskohta jõuti alles 22.30. Aga aega jäi ka loomaaia külastamiseks ja vanalinnas ringi jalutamiseks. Meie lapsed ööbisid Gustaf Adolphi Gümnaasiumis mis asus vanalinnas. Proovidele „Kalevi” staadionile sõitsime trammiga.

Lapsed olid tublid, keegi ei virisenud. Pproovide ajal olid pikad ootamised kus tuli lihtsalt kohapeal rivis seista. Kui kõik etendused olid läbi, oli nii mõnigi kurb, et rohkem esaineda ei saa. Lapsed tantsisid nii innukalt, et tantsimisega tulid lahti kahe kinga tallad ja neid sai siis kohapeal kiirkorras isoleeriga parandada.

1. juuli hommikul kogunesime koos Pärnumaa lauljate ja tantsijatega rongkäigu kogunemiskohta. Igav ei olnud, sest lauldi koos lõbusaid seltskonnalaule. Marssides ei tundunud see tee nii pikk midagi, kui algul räägiti. Isegi meie rühma kõige pisemad marssisid vapralt lõpuni.

Laulukaare juurde jõudes oli tegu omale platsi leidmisega, sest rahvast oli seal väga palju. Kuulasime mõned laulud ja enne äraminekut jalutasime ümber lauluväljaku. Mälestuseks sai tehtud mõned pildid laulukaare taustal ja kojusõit võis alata.

Tantsupeol käisid tantsimas Natalja Pinajeva, Kadi Tamsalu, Nele Raudpuu, Anneliis Koppel, Kätlin Mitt, Triinu Nurmjõe, Sirlu Leeman, Cristi Treumann, Kaspar Roosileht, Kevin Pool, Jaan Viljak, Andri Annerviek, Siim Siimer, Mart Mägi, Germa Künnap, Siim Peters. Õpetaja Riina isiklik assistent tantsu alal oli Merle Kappak. Tema ülesandeks oli näidata lastele platsil märke kuhu nad tantsima pidid. Suur tänu õpetaja Karinile ja Leeliale kes aitasid tantsulapsi riietada, pesta, rivis hoida, lohutada ja peale kõige muu ka rahvariideid õmmelda ja parandada. Suured tänud ka lastevanematele, kes tegid kõik võimaliku selleks, et nende lapsed saaksid osaleda sellel suurel peol. Tänu ka vallavalitsusele, kes võimaldas transpordi peole sõiduks ja „Kultuurkapitalile”, kes andis raha rahvariide muretsemiseks.

Tantsuõpetaja Riina Kappak

J Ä L L E K O O L I
1. SEPTEMBRIL AKTUSED
LÕPEL KELL 12.00
KOONGAS KELL 10.00

JUNNUMAA KUUKIRI

Lehe väljaandja
 Koonga Vallavalitsus

Merike Pikk mets 44 62 359, 58 039 542 e-mail: pikk mets@hot.ee
 Helgi Mitt 44 73 740

trükkitud OÜ "Hansaprint"